

„Európában egyedülálló munkát végzünk a nemzetiségekkel”

Interjú Soltész Miklós egyházi és nemzetiségi ügyekért felelős államtitkárral

– Miként értékeli 2024 eredményeit, és mi várható az idei évben?

– A nemzetiségi támogatások és programok szempontjából is meghatározó, milyen gazdasági és politikai környezetben élünk. Az elmúlt évet is beárnyékolta az ukrán háború, aminek következményeit megérezzük Magyarországon, Európában is. A gazdasági nehézségek, a korábbi évek elszabaduló energiaárjai az intézményfenntartó nemzetiségi önkormányzatoknak ugyanúgy nehézséget okoztak, akár csak az egyházi és állami fenntartásúak esetében. Már a fennmaradáshoz, a működéshez is nagyon sok plusz támogatásra volt szükség tavaly, ám ez nem volt látványos. Keveset beszélünk arról a kiemelkedő energiakompensációs támogatásról, amit több mint 2,6 milliárd forint értékben kaptak a nemzetiségi önkormányzatok.

Az eredmények szempontjából fontos, milyen környezetből kellett kiindulni. Nagy előrelépés, hogy az elmúlt egy évtizedben a nemzetiségi önkormányzatok által fenntartott intézmények (óvodák, általános és középiskolák) száma több mint nyolcszorosára növekedett, ami az ott dolgozó pedagógusok fizetésének biztosításával is jár. Fontos kiemelni, hogy a tavaly országosan elindult pedagógus béremelésnek az egyházi és nemzetiségi fenntartású iskolák is részesei voltak, a nemzetiségi pedagógusok bérpótléka további összeggel járult hozzá a pedagógusbérek rendezéséhez. Az elmúlt évek során elindított többféle ösztöndíjrendszer számos ponton segíti a közösség életben maradását. A felsőoktatásban tanuló pedagógushallgatók ösztöndíja a pályán maradás támogatását célozza, a középfokú nemzetiségi oktatási intézményben tanulókat tanulmányi ösztöndíjjal motiváljuk. Mindezt az elmúlt évben is folytattuk, tehát a nehézségek ellenére sikeresnek mondhatjuk a 2024-es évet, hiszen a nemzetiségek megmaradásánál az egyik legfontosabb terület az oktatás-nevelés.

Az idei év sem lesz könnyű, de bízunk a háború befejeződésében, és ezáltal a gazdaság erősödésében, mert ez további lehetőséget jelent a nemzetiségek támogatására is. Az elmúlt tíz évben már annyi minden megújult, hogy mondhatjuk, a munka dandárját már elvégeztük. Ez azt jelenti, hogy idén és a következő években olyan területekre is figyelmet fordíthatunk, ahová eddig kevesebb jutott vagy ahol még nagyobb összeg szükséges egy több ütemű beruházáshoz.

– Milyen beruházások folytak az előző évben, és hogyan folytatódnak ezek, indulnak-e újabbak?

– Folytatódtak a nálunk már szokásos, de más országokban közel sem természetes befektetések, beruházások, támogatások, energetikai felújítások nemzetiségi önkormányzatoknál, tájházaknál, iskoláknál. Folytatódtak a táborozások, kulturális események, civil szervezetek nálunk már állandónak mondható, de máshol egyáltalán nem természetes támogatása. A görögországi belső megegyezés született, így idén lendületet kaphat a Görögség Háza beruházás. A megkapott támogatásokat fel tudják használni, ütemesen folytatódhat az értékes és jó he-

lyen lévő épület rendbe hozatala. Ezzel a görög nemzetiség számára egyedülálló, példaértékű lehetőség valósul meg. Ugyanez igaz a *Rákóczi úti szlovák evangélikus templom esetében*: eddig az életveszély elhárítása, állagvédelem, építési engedélyek beszerzése, előkészítő munka folyt, idén megkezdődhet a tényleges helyreállítás, a munka látványosabb része. Folytatódott a német önkormányzat fenntartásában levő *biatorbágyi Ritsmann Pál Német Nemzetiségi Általános Iskola és Gimnázium* zöldmezős beruházása, *Budakeszin* több lépésben történik a *Német Nemzetiségi Általános Iskola* felújítási programja. Zöldmezős beruházással megvalósult és tavaly átadásra került a *Bolgár Kulturális és Oktatási Központ* is, melyért a bolgár közösség a Bajza utcai épületet adta cserébe. Emellett fontosak a helyi regionális központok is, például *Pécsett a Lenau-ház*, amely évek alatt újult meg, és más kisebb, helyi beruházás, mert különösen a szórványban élő nemzetiségek elsősorban településükön, a közösségi házban élnek meg kultúrájukat, hagyományukat.

– *Milyen eredményeket, fejlődést lát a már harmincéves nemzetiségi önkormányzatiság terén?*

– A rendszerváltás óta eltelt harmincöt év fejlődésében különböző lépcsőfokok voltak, amikor nemzetiségi kérdésben kisebb vagy nagyobb lépést tudott tenni az adott kormány. Fontos lépés volt a nemzetiségi önkormányzatok megalakulása. Idén, a nemzetiségi önkormányzatiságnak immár harmincegyedik évébe lépve látjuk, hogy ez a rendszer jól vizsgázott. A hatáskörömbé tartozó tizenkét nemzetiségnek *tizenkét országos, negyvennégy területi és több mint ezer települési önkormányzata* alakult meg. Ez azt jelenti, hogy a magyar települések számának negyedét, harmadát lefedik a nemzetiségi települési önkormányzatok. Nemcsak megalakultak, hanem támogatást kapnak fenntartásukhoz. *Az országos önkormányzatok támogatását idén húsz százalékkal megemeltük, hogy az intézményfenntartók még nagyobb hangsúlyt tudjanak fektetni az oktatás-nevelés terén végzett nagy felelősségű feladatukra.* A harminc év lépcsőfokai, az utóbbi tizenöt éves kormányzásunk történései közül kiemelném a szószólói, a német nemzetiség esetében a képviselői országgyűlési jelenlétet. A szószólók, országos önkormányzati vezetők együttműködésével tudtuk megvalósítani azokat az anyagiakban is megjelenő nagy változásokat, amelyeket be tudtunk indítani az elmúlt évek során. Európában egyedülálló a nemzetiségi önkormányzati rendszer és nemzetiségi törvényünk. Oktatási-nevelési területen tulajdonjogot biztosítottunk a nemzetiségeknek, a támogatás mértéke négy-hatszorosára emelkedett 2010-hez képest. Ez az ugrásszerű változás kiterjedt a kultúrára, programokra, közösségekre, anyaországi utazásokra is.

A nemzetiségekkel közösen folytatott nemzetiségi politikánkat keretbe foglalja a tavalyi, az Európai Unió Tanácsának soros magyar elnöksége során Budapesten lebonyolított konferenciasorozatunk. Ezen azok a meghívottak is példaértékűnek ismerték el a magyarországi gyakorlatot, akik nemzetiségi/kisebbségi létüket ezen a területen elismert országokban élnek meg, mint például *Dél-Tirol, Dánia, Franciaország*. Ennek ellenére ezen a területen is árral szemben úszunk a brüsszeli politikát tekintve, amely a nemzetiségekkel legfeljebb szavakban foglalkozik, konkrét támogatást nem nyújt a kultúra, nyelv, identitás megmaradásához. Ez a konferencia arra is rávilágított, hogy ha egy ország komolyan veszi és meg akarja tartani azt az értéket, amit a nemzetiségek jelentenek, akkor ebben magára marad.

– *Milyen változások láthatók már most a 2026-os szószólóválasztással kapcsolatosan?*

– A szószólók kiválasztása az adott nemzetiségi önkormányzat feladata és felelőssége. Köszönettel tartozom a jelenlegi szószólóknak 2014 óta tartó munkájukért, akik közül néhányan jelezték, hogy nem

indulnak újra. Az egy évtizedes tapasztalat mutatja, milyen sokat ér az emberi kapcsolat. Abban, amit elértünk a nemzetiségi munka terén, jelentős szerepük volt a szószólóknak, országos elnökségeknek. Biztatom a jelölteket, hogy hasznosítsák a jelenlegi szószólók arra vonatkozó tapasztalatait, hogy miként tudtak jól együttműködni a kormánnyal, mert ez elengedhetetlen az eredményes munkához.

– Sokat utazik nemzetiségi eseményekre, beruházások, felújítások átadására. Az utóbbi években személyesen látogat el az iskolákba a nemzetiségi tanulmányi ösztöndíjak átadására. Miért tartja ezt fontosnak a munkájában?

– Nemcsak nemzetiségi, hanem egyházügyi államtitkárként is fontosnak tartom, hogy minél többet legyek terepen. A személyes tapasztalat jó értelemben befolyásolja a döntéseket, megjelenik a kormányzati előkészítő munkánkban, pályázati kiírásainkban. A korábbi gyakorlatól eltérően most nem központi ösztöndíjátadó ünnepséget rendezünk a fiataloknak, hanem helyben, saját iskolájukban, közösségükben adjuk át az ösztöndíjakat. Ez emeli elismerésüket és növeli felelősségérzetüket, hiszen ők jelentik a folytatást, a nemzetiségi munkában nekik kell majd átvenni a stafétabotot. A helyszíni átadás környezetük számára motiváló erővel bír. A fiataloknak szervezett nemzetiségi ifjúsági programokon, hétvégeken, sporttalálkozókon, az ösztöndíjasok alumni találkozásán nyolcvan-százhusz különböző nemzetiségű fiatal ismerkedhet meg egymással, élheti meg együtt egymástól eltérő nemzetiségi identitását és egyúttal magyarságát. Több nemzetiség esetében éppen ezeken a találkozókon alakult meg nemzetiségi ifjúsági szervezetük. Mindez jó felkészülési lehetőséget nyújt számukra ahhoz, hogy átvegyék a feladatokat.

Interjú közben: Balányi Klára, Soltész Miklós és Tircsi Richárd

Balányi Klára

